

posà ja en el seu primer assaig: que les Illes constituïren un microcosmos que permetria d'explicar la guerra en la seva immensitat. I encara acaba anunciant plans futurs per al tema si

arreplegava prou força per dur-los a terme. Malauradament, no serà possible. Al cel sia.

CARLES CABRERA

Joan Triadú, en conversa

Edició a cura de Susanna Àlvarez i Rodolés. Vic: Eumo Editorial, 2021, 374 p.

Arran de l'Any Triadú (2021), s'han recuperat textos molt diversos del pedagog, crític i activista Joan Triadú i Font (Ribes de Freser, 1921 – Barcelona, 2010). Es tracta de textos d'accés difícil per a la majoria, sigui perquè són obres descatalogades, sigui perquè són escrits molt dispersos, com pot ser el cas de les entrevistes. Susanna Àlvarez i Rodolés, que va col·laborar amb Triadú els darrers vuit anys de la seva vida, ha catalogat més de cent entrevistes que es van fer a l'escriptor al llarg de més de cinquanta anys (la primera és del 1956) i n'ha transcrit una quarantena llarga en un volum que resulta d'allò més

interessant i necessari per conèixer la vida, l'obra i, sobretot, el pensament de l'autor, alhora que ens dona una visió lúcida i personal dels principals esdeveniments (sobretot culturals, però també polítics o sociològics) de la segona meitat del segle XX català. Les entrevistes seleccionades, que són molt variades tant pel que fa al mitjà en què es van publicar com pels temes que s'hi tracten, ens acosten a la vida i l'obra de Triadú, perquè sovint s'hi parla de les seves publicacions, però també de la família i les amistats amb les quals va col·laborar en projectes d'allò més diversos. Però, com he apuntat, també ens permeten de copsar amb claredat i nitidesa el seu pensament, que gosaria resumir en quatre grans línies o eixos: llengua, cultura, país (que, com molts lectors endevinaran, es corresponen amb el lema d'Òmnium Cultural, i no pas per casualitat, ja que Triadú va tenir

un gran pes en l'entitat al llarg dels anys) i Déu. Sí, també Déu, perquè Triadú va ser un home profundament cristià, de la qual cosa, sense presumir-ne, mai no es va amagar. La seva passió, i preocupació tot sigui dit, per la llengua queda palesa en la voluntat de preservar i continuar el llegat de Pompeu Fabra, que el va portar a fer classes clandestines de català, a ser un dels puntals de la Junta Assessora per als Estudis de Català (JAEC) i de la Delegació d'Ensenyament Català (DEC), a crear una xarxa d'escoles en què el català fos la llengua fonamental del procés educatiu, etc. Tot en ple franquisme, naturalment. La defensa, preservació i difusió de la cultura catalana és sempre present en la seva vida i obra. Permeteu-me'n un parell d'exemples dels més significatius: la creació del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs, ja l'any 1944, i la seva labor de crític literari, des de les antologies de la dècada de 1950 passant per les crítiques al diari *Avui*, des de la seva fundació, o encara les nombroses conferències que va impartir arreu del país. I l'amor i la preocupació pel país és present en tot, però sobretot en la seva idea de país, que vol independent, com queda clar en un bon nombre d'entrevistes, però també culte i rigorós: la feina ben feta

gairebé és una obsessió que s'exigeix i exigeix.

Les entrevistes, com he apuntat, també són una font d'informació extraordinària de l'activitat i de les pulsacions del país i dels esforços, individuals i col·lectius, per preservar-lo del que Josep Benet va qualificar, amb tot l'encert, d'intent de genocidi cultural. Per això s'hi comenten o ressenyen actes d'allò més diversos (revista *Ariel*, creació d'Òmnium Cultural, Any Fabra, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes...), al costat de polèmiques a l'entorn del model d'ensenyament, de l'exili interior i exterior, de la immigració, dels registres lingüístics, de la unitat del catalanisme, de l'Estatut, dels models literaris, del bilingüisme (tant el social com el referit als escriptors, el paradigma dels quals és Josep Pla), etc. Per tot això i molt més (per exemple, l'utilíssim "Índex de noms" que tanca el volum), no em puc estar de recomanar-vos que us apropieu (o que aprofundiui si és el cas) a la figura de Joan Triadú a través de la seva paraula més clara, directa i variada com és la que trobem a les entrevistes que amb tant de rigor i encert ha recopilat la filòloga Susanna Àlvarez i Rodolés.

PERE MARTÍ I BERTRAN